

Център Амалипе

Месечен бюлетин

Брой 11 - 12, 2008

В броя:

[НАБЛЮДАТЕЛ
Нови операции, засягащи интеграцията обяха по ОП РЧР – 1, 2, 3 с.
Ромските организации избраха свой представител в Комитета за наблюдение по ОП РЧР - 2 с.
Министърът на здравеопазването се срещна с ромски организации – 4 с.
Заседава СИР – 5 с.
Обучение за експерти по ромските въпроси в публ. администрация – 5 с.
Европейската политика за здравеопазване и ромите – 4,5
Заседание на НССЕДВ – 6,8
Отворен форум по проблемите на здравеопазването в Брюксел - 6

[АКЦЕНТ НА БРОЯ:
Над 100 ромски организации обсъждаха Рамковата програма – 1, 7, 8 с.

[КНЕРЕ (У ДОМА)
Образователната интеграция в условията на делегирани училищни бюджети – 9

[УЧИЛИЩЕ
Стартира Център за интеркултурно образование в Община В. Търново – 10 с.
Учители се обучаваха как да работят в мултикултурна среда – 10 с.
Открит урок в с. Балван – 10 - 11 с.
- Аз съм Петя – 11 с.

[ШАРЕНА ЧЕРГА
Коледа – 12 с.
Курбан байрам – 12 - 13
8 декември – 12 с.

НАБЛЮДАТЕЛ

Ромските организации се обединиха за внасянето на Рамковата програма в Народното събрание

WWW.AMALIPE.COM

НОВИ ОПЕРАЦИИ, ЗАСЯГАЩИ ИНТЕГРАЦИЯТА ПО ОП „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“

“Финансовата криза налага средствата от Европейския социален фонд, предоставяни на държавите-членки на Европейския съюз да бъдат използвани още по-целенасочено и концентрирано. Уязвимите групи трябва да са особено акцент в тези усилия, защото те ще бъдат най-засегнати от кризата! Трябва да се инвестира още повече в тяхната квалификация и заетост, за да се ...

Продължава на стр.2

АКЦЕНТ НА БРОЯ НАД 100 РОМСКИ ОРГАНИЗАЦИИ ОБСЪЖДАХА РАМКОВАТА ПРОГРАМА

Необходимо е да се премине от планиране на интеграцията към реални действия за интеграция на ромите. Това трябва да стане чрез нормативно и финансово обезпечаване на политиката за интеграция и чрез по-широка децентрализация с цел включване на общините, гражданските организации и ромската общност в процеса.

Това бяха основните изводи от Националната среща на организациите, работещи за интеграция на ромите “Стратегии за общото ни бъдеще”, която се проведе на 9.12.2008 г. в София. Форумът събра 120 участника от цялата страна, което го превърна в най-голямата подобна среща за последните 10 години. Той бе иницииран от широка група ромски активисти, представители на едни от най-активните ром-

ски организации: Деян Колев (Център «Амалипе»-В. Търново), Лилия Макавеева (Асоциация «Интегро»-Разград), Димитър Георгиев (Проект «Права на човека»-София), Николай Кирилов (Фондация «Рома-Лом»), Милен Миланов (Сдружение «Разнообразни и равни»-София), Ганчо Илиев (Сдружение «Свят без граници» - Стара Загора), Сашо Ковачев (Л.А.Р.Г.О - Кюстендил). Срещата бе открита от Н. Пр. Посланика на Кралство Нидерландия Вилем ван Ее. Той подчерта, че социалното включване и защитата на правата на човека са основни ценности на ЕС. Посланик ван Ее посочи, че ромите са най-голямото малцинство в ЕС и че ЕС се ангажира все по-активно с тяхната интеграция, без да изземва водещата роля на държавите – членки...

Продължава на стр.7

**РОМСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ ИЗБРАХА СВОЙ
ПРЕДСТАВИТЕЛ В КОМИТЕТА ЗА
НАБЛЮДЕНИЕ НА ОП „РАЗВИТИЕ НА
ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ”****НОВИ ОПЕРАЦИИ, ЗАСЯГАЩИ ИНТЕГРАЦИЯТА ПО
ОП „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ”***Продължава от стр.1*

Деян Колев (Център “Амалипе”) бе единодушно избран за наблюдател в Комитета за наблюдение на Оперативна програма “Развитие на човешките ресурси” от групата на ромските неправителствени организации. За негов заместник също единодушно бе избран Радостин Манов (Сдружение “Разнообразни и равни”).

Това стана на среща на ромските организации, изявили интерес да участват в работата на Комитета за наблюдение и покрили необходимите формални критерии, която се проведе на 11 ноември в сградата на Министерство на труда и социалната политика.

През м. юли МТСП (Управляващ орган на ОП “Развитие на човешките ресурси”) обяви процедура за избор на наблюдатели от гражданския сектор в Комитета за наблюдение. Неправителствените организации, желаещи да участват в избора бяха разделени в 5 категории (една от които “организации, работещи за интеграция на ромската общност”) като всяка група организации следваше да избере с консенсус един наблюдател и негов заместник. Организацията трябваше да покрият формални критерии, сред които минимум двугодишна история, реализирани международни проекти, познание на оперативните програми и др. Тридесет и три ромски организации номинираха свои кандидати като това бе групата с най-много номинации. Комисия, излъчена от Комитета за наблюдение прецени едва 7 от направените номинации като покриващи всички формални критерии. На проведената среща номинираните се обединиха единодушно около кандидатурите на Деян Колев и Радостин Манов.

Като основни краткосрочни приоритети в своята работа двамата определиха обявяването на конкурси по всички мерки в Оперативната програма, имащи като целева група ромите (понастоящем по част от мерките не се обявяват конкурси, което обезсмисля наличието на тези мерки), както и създаването на Под-комитет “Интеграция на ромската общност”, в който да могат да вземат участие широк кръг НПО и институции. Те поеа ангажимент постоянно да информират организацията, кандидатствали в избора на наблюдател за всичко случващо се на Комитета за наблюдение.

... преодолели негативните последици от кризата върху уязвимите групи.” Това подчерта г-н Дейвид Койн – директор на дирекция А „ЕСФ, мониторинг на съответните национални политики, координация”, ГД “Заетост, социални въпроси и равни възможности” на Европейската комисия при откриването на Второто редовно заседание на Комитета за наблюдение на Оперативна програма “Развитие на човешките ресурси”. Заседанието се проведе на 27 ноември в София. Участваха над 50 души: представители на институции, социални партньори (синдикати и съюзи на работодателите), наблюдатели от неправителствени организации. Участваха също така представители на Европейската комисия.

На заседанието бе одобрено отварянето на 8 нови операции. Сред тях са “Интеграция на децата и учениците от етническите малцинства в образователната система”, “Ограмотяване на възрастни” и “Подпомагане обучението на деца и ученици със специални образователни потребности”. “Интеграция на децата и учениците от етническите малцинства в образователната система” е продължение на миналогодишната “Създаване на благоприятна мултикултурна среда...”. По схемата ще се финансират проекти за образователна интеграция на стойност от 50000 до 390000 лв. Целта на операцията е да подпомогне по-успешната социална и трудова реализация на децата и учениците от етническите малцинства чрез подобряване на условията за равен достъп до образование и обучение и засилване на мотивацията за включване в образователния процес. Ще се подкрепят широк спектър от дейности – подобряване на средата в приемните училища, работа с отпаднали ученици, дейности за съхраняване на културната идентичност на децата и за взаимното опознаване на културитена различните етноси, обучение на учители, информационни кампании. Могат да кандидатстват неправителствени организации, общини и училища, като се изисква партньорство на поне едно училище. По схемата ще бъдат разпределени 6 млн. лв.

Неправителствени организации могат да кандидатстват и по схемата “Подпомагане обучението на деца и ученици със специални образователни потребности”. Чрез нея ще се подпомагат проекти за развитието на интегрираното и включващото обучение на децата и учениците със специални образователни потребности (СОП) чрез създаване на подкрепяща среда, включваща разработването на програми за обучение и развитие и за професионална подготовка, специализирана подготовка на учители за работа с деца със СОП, промяна на обществените нагласи в подкрепа на интегрираното и включващото обучение и др. Проектите ще бъдат на стойност от 50 000 до 390 000 лв.

Продължава на стр.3

НОВИ ОПЕРАЦИИ, ЗАСЯГАЩИ ИНТЕГРАЦИЯТА ПО ОП „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“

като ще бъдат разпределени 10 млн. лв. Могат да кандидатстват училища, общини, НПО и др., като се изис – ква участието на по-

не едно училище. НПО няма да могат да участват в схемата “Ограмотяване на възрастни” – тя бе предоставена за директно управление на МОН чрез Дирекция “Политика в общото образование”. Предвижда се ограмотяването на 10 500 възрастни, които ще преминат 5-месечни курсове в избрани от МОН училища и ще получат диплома за 4 клас, която ще им даде възможност да участват в последващи курсове за квалификация.

Позиции, които заеха наблюдателите от групата на ромските организации:

На заседанието присъстваха Деян Колев и Радостин Манов, избрани за наблюдател и заместник-наблюдател от групата на НПО, работещи за интеграция на ромите. В хода на подготовката и провеждането на заседанието те отстояваха следните позиции:

1. Искане да бъде обявявана грантова схема за образователна интеграция на ромските деца: в края на октомври Деян Колев проведе разговори с г-жа Герджикова Директор на Дирекция “Европейски фондове” в МОН с настояване да бъде отново обявена схема за образователна интеграция. След получения категоричен отказ, той инициира разговори с Управляващия орган на Оперативната програма (Министерство на труда и социалната политика) по този въпрос и получи нужната подкрепа. На последвали разговори между Управляващия орган и МОН бяха приети за основателни аргументите на ромските организации и МОН се съгласи да обяви схемата “Интеграция на децата и учениците от етническите малцинства в образователната система”. По този начин процесът на образователна интеграция ще получи нови 6 млн. лв., като училища, НПО и общини ще могат да реализират проекти в тази насока;

2. Относно предвиденото в схемата “Интеграция на децата и учениците от етническите малцинства в образователната система”: по време на заседанието на 27 ноември Деян Колев направи изказване по предвиденото в критериите за схемата, където предложи:

- включване на “дейности за извеждане на ромските деца от кварталните сегрегирани училища и тяхната интеграция в етнически смесени училища” в допустимите дейности: този тип дейности не бяха предвидени експлицитно в дейностите, които ще се подкрепят. Д. Колев посочи, че десегрегацията е акцент в Стратегията за образователна интеграция на МОН и следва да бъде експлицитно включена в тази схема

Беше отговорено, че предложението се приема;

- увеличаване на бюджета на схемата: ромските представители посочиха, че през 2007 г. част от качествените проекти са останали нефинансирани и за да се избегне това е добре бюджетът на схемата да бъде по-голям от 6 млн. лв.

Не бе получен конкретен отговор на това предложение и то ще бъде внесено писмено.

- други забележки, имащи по-скоро редакционен характер, които бяха приети

3. Относно схемата “Ограмотяване на възрастни”: Д. Колев направи изказване, в което предложи схемата да бъде обявена като грантова (т.е. да могат на конкурентен принцип да кандидатстват училища, НПО и др.) или ако бъде предоставена на МОН да се изиска включване на партньорство с НПО, които ще мотивират възрастните за включване в ограмотителния курс (респективно – за това ще бъде заделен ресурс). Той посочи, че цифрата “10 500 възрастни” за една година е нереалистична: повечето от неграмотните или са в чужбина или работят. Препоръча да се намери форма на провеждане на курса, която да е много отворена и адаптивна към времето на обучаемите: голямата част от неграмотните работят (макар и в сивата икономика “работа ден-за-ден”) и малцина ще си позволят да оставят семействата си без този доход за да преминат ограмотителен курс, ако той не е в подходящо време. без участието на НПО, които да мотивират възрастните да се включат в курса, схемата ще пропадне.

Тези предложения не бяха приети от представителя на МОН г-жа Герджикова Тя посочи, че НПО не е нужно да бъдат включени като задължителен партньор, който да мотивира обучаемите. Според нея неграмотните ще бъдат силно мотивирани от Бюрата по труда. Ромските представители посочиха, че ще продължат усилията си да убедят МОН да включи компонент “Мотивиране на участниците” в схемата “Ограмотяване на възрастни” и да предвиди НПО като партньор, реализиращ този компонент: в противен случай схемата най-вероятно ще се провали.

МИНИСТЪРЪТ НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО СЕ СРЕЩНА С РОМСКИ ОРГАНИЗАЦИИ

Представители на неправителствени организации, работещи в сферата на здравната интеграция на ромската общност се срещнаха с министъра на здравеопазването д-р Евгений Желев. Срещата се състоя на 5.11.2008 г. Тя бе насрочена в отговор на отвореното писмо, изпратено от организациите в началото на октомври. На срещата присъстваха представители на “Свят без граници” – Стара Загора, Център “Амалипе” – Велико Търново, “Здравни проблеми на малцинствата” – София, “Здраве и социално развитие” – София и Деян Колев в качеството си заместник председател на НССЕДВ. Д-р Желев беше информиран за дейността на неправителствените организации за подобряване на здравното обслужване на групите в неравносвойно положение, в т.ч. и ромското население, предвид влошения им здравен статус, който е под средните показатели за страната. Изтъкнати бяха добрите резултати от досегашното сътрудничество с МЗ в реализирането на конкретни мерки за борба с туберкулозата хепатита, ХИВ/СПИН за подобряване на общата епидемиологична обстановка в страната. Министърът на здравеопазването д-р Евгений Желев даде добра оценка на досегашното сътрудничество с организациите от неправителствения сектор за осигуряване на равен достъп на всички български граждани до здравни услуги, независимо от възраст, социална и етническа принадлежност. Той изтъкна тяхната роля на трансмисия между регионалните структури на здравното министерство и отделните общности при реализацията на конкретните политики и програми в областта на здравеопазването. Съвместно с Министерство на финансите ще бъде обсъдена възможността за продължаване работата на здравните медиатори вътре в общностите, което ще осигури устойчивост на дейностите по здравната просвета, профилактика и превенция.

Министър Желев подкрепи идеята за създаването на консултативен орган към Министерство на здравеопазването и намиране на подходяща форма на представителство на неправителствените организации, чиито експерти да участват в разработваните от Министерството на здравеопазването конкретни програми за подобряване здравния статус на ромската общност и като цяло на хората в неравносвойно положение. Деян Колев подчерта че създаването на Консултативен съвет към Министерство на здравеопазването в никакъв случай не се противопоставя на НССЕДВ, а напротив би подпомогнало създаването на целенасочена политика за здравна интеграция на ромската общност. Министър Желев се съгласи че двете не си противоречат и категорично заяви че такъв орган ще бъде създаден. От тук нататък предстои технически да се уточни наименованието, съставът и правилата за работа.

ЕВРОПЕЙСКАТА ПОЛИТИКА ЗА ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ: ВКЛЮЧЕНИ ИЛИ ИЗКЛЮЧЕНИ СА РОМИТЕ В СФЕРАТА НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

От 5 до 8 ноември в Лисабон се проведе 16-тата Европейска конференция за обществено здраве. Целта на конференцията беше да предостави форум за обмяна на идеи и опит в сферата на общественото здраве и иновациите в Европа между политическите фактори, академичните среди и хората, работещи на терен. Няколко от паралелните сесии на конференцията бяха посветени на мигрантите в Европа и предизвикателствата пред които са изправени те при достъпа до здравни услуги и подобряване на здравното си състояние. За съжаление програмата на конференцията показва, че въпреки че здравето е един от основните акценти в дневния ред на Декадата на ромското включване, ромите все още не са акцент в дневния ред на здравните въпроси в Европейския съюз, независимо от изключително сериозните проблеми пред ромското здравеопазване. Те бяха подчертани отново по време на специалната сесия, организирана в рамките на конференцията от Програмата за обществено здраве на Институт “Отворено общество” и посветена на здравните проблеми на ромите в Централна и Източна Европа. Участие в нея взеха Теодора Крумова (Център Амалипе, България), Тара Бедарт от Европейския център за правата на ромите (Будапеща) и Себихана Скендеровска (Национален ромски център, Македония). Теодора Крумова представи резултатите от проучването на здравния статус на ромската жена, проведено в края на 2007 г. в България с подкрепата на Програмата за обществено здраве на Институт “Отворено общество” и последвалата застъпническа кампания на ромските НПО за включване на здравните проблеми на ромите в

Продължава на следващата страница

СЪВЕТЪТ ЗА ИНТЕГРАЦИЯ НА РОМИТЕ КЪМ МТСП ПРОВЕДЕ ЗАСЕДАНИЕ

На 13 ноември в гр. Баня се проведе второто за 2008 г. заседание на Съвета за интеграция на ромите към Министерство на труда и социалната политика. То бе председателствано от Националния координатор на Десетилетието на ромското включване Баки Хюсеинов. В заседанието участваха 17 представители на ромски неправителствени организации.

Основната дискутирана тема бе актуализацията на Плана за действие за изпълнение на Десетилетието на ромското включване. Според участниците Планът трябва да бъде актуализиран, тъй като повечето от дейностите заложи в него са предвидени за реализация през 2005-2007 г. Бяха направени множество конкретни предложения за допълнение към Плана за действие.

Баки Хюсеинов посочи, че актуализацията на Плана за действие ще бъде направена – това е заложено и в Решение на Министерски съвет от 24 юли, в което се определят функциите на Националния координатор на Десетилетието. Ромските НПО ще бъдат активно включени в процеса на обновяване на Плана.

В своето изказване Деян Колев, Председател на Център “Амалипе” посочи, че всички заложи дейности следва да бъдат обезпечени с реални средства: от републиканския бюджет, структурните фондове и други източници. Според него ромските организации и ромската общност като цяло са се уморили от общи политически послания и са необходими прагматични действия, подплатени с финансов и човешки ресурс. Той направи множество конкретни предложения към частта “Образование” на Плана за действие.

ОБУЧЕНИЯ ЗА ЕКСПЕРТИ ПО РОМСКИТЕ ВЪПРОСИ В ПУБЛИЧНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

Националната асоциация на служителите, работещи по ромските въпроси в публичната администрация възобнови своята дейност. Това стана на среща, проведена на 6 ноември във В. Търново. Събралите се областни и общински експерти обсъдиха по какъв начин ефективно и бързо да възобновят дейността на Асоциацията като подпомогнат запазването на експертните позиции, свързани с интеграцията на ромите в различните нива на публичната администрация, създадат действаща мрежа между експертите-роми и допринесат за ускоряване на процеса на интеграция на ромите. Избран бе Управителен съвет в състав Сашо Ковачев (експерт по етническите и демографските въпроси в Областна администрация - Кюстендил), Валентина Сандева (Областна администрация - Перник) и Боян Аврамов (Зам.-кмет на Община Вълчидръм). За Председател единодушно бе избран Сашо Ковачев. Присъстващите бяха приветствани от заместник-председателя на НССЕДВ Деян Колев, който пожела на Асоциацията да запази единството си и да заеме достойно място като единствено представителство на ромите, работещи в публичната администрация. Той изрази позицията си, че НССЕДВ трябва да подпомогне дейността на Асоциацията и да припознае в нея партньор.

Участниците бяха приветствани и от Илко Йорданов от Институт “Отворено общество” - София.

WWW.AMALIPE.COM

ЕВРОПЕЙСКАТА ПОЛИТИКА ЗА ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ...

... европейските и национални стратегически документи и политики, и в частност ОП “Развитие на човешките ресурси”. Тя подчерта, че участието на самите роми във формирането на тези политики, тяхното изпълнение и оценка е ключов фактор за устойчивостта им и за постигането на резултати.

Влошеното здравно състояние и проблемите, с които се сблъскват ромите в сферите на образованието, заетостта и жилищните условия са още една причина да се придържаме към приоритети на лисабонската стратегия и да не пренебрегваме социалното включване, за сметка на икономическите мерки, подчерта Теодора Крумова и при срещата си с Андрей Рис, Директор на дирекция “Обществено здраве и оценка на риска” в ГД “Здравеопазване и защита на потребителите”. Срещата беше организирана с участниците в панела, насочен към

здравеопазването на ромите. Андрей Рис прояви интерес към застъпническата кампания проведена от организациите в България за включване на ромските проблеми в стратегическите документи за евро-интеграция. Той сподели, че това е един успешен модел, който може да бъде мултиплициран и в останалите държави.

На срещата беше обсъден предстоящият комуникационен документ, акцент в който ще бъде преодоляване на неравнопоставеността в здравеопазването. Рис се съгласи, че ГД “Здравеопазване” трябва да предприеме по-активна политика по отношение на ромската общност. Той пое ангажимента при изготвянето на стратегическия документ да бъде организирана специална работна среща, която да подготви подробен раздел, насочен към преодоляване на неравнопоставеността на ромите в сферата на здравеопазването.

ОТВОРЕН ФОРУМ ПО ПРОБЛЕМИТЕ НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО В БРЮКСЕЛ, 10 – 11 декември 2008

Отворен форум по проблемите на здравеопазването се проведе в Брюксел на 10 и 11 декември 2008 г. Форумът беше организиран от ГД Здравеопазване на Европейската комисия, за да представи и постави на обсъждане основните инициативи и кампании на ЕК в областта на здравеопазването, особено инициативи в рамките на кампанията “Европа на пациентите”. В срещата, като продължение от преговорите, започнали в Лисабон за включването и на ромските проблеми в здравната политика на Европейската комисия, участваха Теодора Крумова (Център Амалипе, България), Тара Бедарт и Осталинда Майо от Европейския център за правата на ромите (Будапеща), Себихана Скендеровска (Национален ромски център, Македония) и Ева Фолдеш от Програмата за обществено здраве на Институт “Отворено общество” - Будапеща. Здравните проблеми на ромите бяха повдигнати и на трите работни групи, следващи панелната сесия. Основен акцент беше поставен върху два аспекта: разграничаване на роми и мигранти (тъй като Европейската здравна политика към момента говори основно за мигранти, но не и за роми или национални малцинства) и включването на самите роми при изготвянето на политики, насочени към повишаваня здравния статус на уязвимите групи в Европа. Въпреки че представителите на Европейската комисия многократно подчертаха, че здравето на гражданите (независимо кои са те) на всяка една държава е отговорност на самата държава, мнозина от участници опонираха на това. Д-р Антония Първанова, която беше и един от основните говорители в работната група “Европа на пациентите” подчерта, че не е достатъчно да говорим само за трансгранични права на пациентите, а въобще за самите пациенти, защото това са едни и същи хора. Теодора Крумова подчерта, че в това отношение Европейската комисия носи своята отговорност да препоръча на националните държави да обърнат особено внимание на уязвимите групи като ромската общност, защото в условия на криза като сегашната, ромите ще бъдат едни от първите потърпевши в здравната система.

ЗАСЕДАНИЕ НА НССЕДВ

Четвъртото за 2008 г. заседание на Националния съвет за сътрудничество по етническите и демографските въпроси се проведе на 20 декември в сградата на Министерски съвет. Участваха над 60 представители на основните институции (повечето от които бяха представлявани от заместник-министри) и неправителствени организации.

2009 трябва да се превърне в година на реалните действия за интеграция на ромите – подчерта Емел Етем, Вицепремиер и Председател на НССЕДВ. През 2008 се видя колко добре може да работи Съвета, когато неправителствените организации са активни. Но е нужна по-голяма активност и от изпълнителната власт. Е. Етем поиска от всички министерства до средата на януари да представят информация за действията, които планират в областта на ромската интеграция и за средствата, които ще заделят за това. Така ще бъде направен оперативен План за действие, за който настояват НПО и ангажираните с проблемите на интеграцията. Вицепремиерът се обърна и към неправителствените организации с апел да използват Съвета като свой инструмент, а не да прибягват единствено до международни форуми и конференции. Необходимо е през 2009 г. НССЕДВ да стане по-работещ, пожела Е Етем.

Зам.-министърът на здравеопазването д-р В. Цеков представи как се използва мобилната техника, доставена по програма ФАР за здравна интеграция на ромите. До края на 2008 г. с тази техника ще бъдат извършени 35 000 прегледа, още толкова са планирани за 2009. За целта Министерство на здравеопазването е заделило 700 000 лв. за 2008 и 730 000 лв. за 2009. От голяма помощ се оказаха здравните медиатори, посочи д-р Цеков. Той спомена също, че през юли 2008 г. МЗ е изготвило План за действие за изпълнение на Здравната стратегия за интеграция. Зам.-министър Цеков се съгласи с препоръките на Деян Колев, Зам.-Председател на НССЕДВ и Председател на Център “Амалипе”, такива документи да бъдат предварително консултирани с ромските организации и МЗ да бъде по-активно при обезпечаването на длъжността “Здравен медиатор”. Здравните медиатори ще бъдат финансирани през 2009 г., а и след това, посочи д-р Цеков, като е въпрос на договорка с МТСП от чий бюджет ще бъдат обезпечени.

Заместник-министърът на регионалното развитие Димчо Михалевски представи свършеното по изпълнение на Националната програма за подобряване на жилищните условия на ромите. Той подчерта необходимостта от по-голяма активност на общините и даде като пример това, че въпреки предоставената възможност общините да въведат специфични правила за по-лесно легализиране на терени и жилища, едва 11 общини са го направили. Ниска е и активността при кандидатстване с проекти пред МРРБ за подобряване на инфраструктурата в ромските квартали. Зам.-министър Михалевски предложи организирането, съвместно с НССЕДВ, на регионални общински форуми, на които да бъдат представени възможностите на Националната програма-

Продължава на с. 8

НАД 100 РОМСКИ ОРГАНИЗАЦИИ ОБСЪЖДАХА РАМКОВАТА ПРОГРАМА

Продължава от с.1

... в този процес. Много е вероятно Европейският съвет на заседанието си от 11-12 декември да излезе с решение за Европейска стратегия за интеграция на ромите, посочи Посланик ван Ее. Участниците бяха поздравени и от Баки Хюсеинов, Национален координатор на Десетилетието на ромското включване, както и от Мирослав Попов, Заместник-Председател на Националния съвет за сътрудничество по етническите и демографските въпроси.

След оживени дискусии участниците одобриха Декларация за реални действия за интеграция на ромите в българското общество. В нея те изискват Народното събрание да приеме стратегически документ, очертаващ националната политика за интеграция, Министерски съвет да одобри оперативен План за действие и този документ бъде обезпечен с реално финансиране от републиканския бюджет, с ясни административни отговорности на отделните институции и с конкретни механизми за участие на общините, гражданския сектор и ромската общност в процеса. Декларацията бе подписана от 71 неправителствени организации. Тя ще бъде внесена в Народното събрание и МС. Участниците дискутираха също така предложения към основните области в стратегическия документ за интеграция на ромите – образование, заетост, здравеопазване, жилищни условия, ромска култура ромска жена и участие на ромите.

ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА РЕАЛНИ ДЕЙСТВИЯ ЗА ИНТЕГРАЦИЯТА НА РОМИТЕ В БЪЛГАРСКОТО ОБЩЕСТВО

Ние, представители на неправителствени организации и експерти, работещи за интеграция на ромите, изразявайки своето дълбоко убеждение че:

Интеграцията на ромите е един от основните национални приоритети, постигането на който ще направи българското общество по-справедливо и проспериращо;

Интеграцията на ромите е в съзвучие с неотменимите ценности и принципи на Европейския съюз;

Интеграцията на ромите е процес на развитие и модернизация на ромската общност като специфична и неделима част от българската нация: тя има за цел повишаването на образователния, социално-икономическия, здравния и жилищния статус на ромите до нивата на статуса на мнозинството от българските граждани;

Интеграцията на ромите не е асимилация: запазването и обновяването на ромската идентичност е неделима част от процеса на интеграция;

Интеграцията на ромите е съвместна задача на органите на централната и местната власт, неправителствените организации и гражданското общество;

Интеграцията на ромите не би могла да се случи без активното участие на ромската общност във всички нива на този процес: от планирането през изпълнението до наблюдението и оценката;

Интеграцията на ромите не би могла да се случи "от само себе си", без целенасочени действия за постигането и: необходимо е инвестирането на финансови, човешки и административни ресурси;

Процесът на интеграцията на ромите трябва да се осъществява при отчитане на местната специфика на проблемите и с активното участие на местната власт;

Процесът на интеграция на ромите изисква да се отчете разнородността на ромската общност, в която има различни социални слоеве и групи. Това предполага допълнителни усилия за прилагане на специфични подходи, съобразени с различните групи в ромската общност. С особено внимание трябва да се подходи към интеграцията на уязвимите групи в самата ромска общност, които са обект на множествена дискриминация: напр. ромите, обитаващи големите градски гета, ромите от селските райони, ромската жена, децата и подрастващите и др;

Процесът на интеграция на ромите до този момент не успя да постигне резултатите, които бяха очаквани както от ромската общност, така и от мнозинството. В същото време са налице и успехи, които не могат да бъдат отречени;

Причините за досегашните неуспехи в процеса на интеграция се крият в ниския статус на нормативната му основа, липсата на финансиране, неясните административни ангажименти на отговорните институции, липсата / неефективността на механизми за реално участие на гражданското общество, местната власт и ром-

ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА РЕАЛНИ ДЕЙСТВИЯ ЗА ИНТЕГРАЦИЯТА НА РОМИТЕ В БЪЛГАРСКОТО ОБЩЕСТВО

Продължава от с.7

ската общност;

Съществуващите в момента документи за интеграция на ромите, одобрени от три последователни български правителства представляват добра основа за процеса на интеграция, която трябва да бъде осъвременена и допълнена с реално финансиране, ясни административни отговорности, както и с работещи механизми за участие на гражданското общество, местната власт и ромската общност;

Ускоряването на процеса на интеграция на ромите е една от първостепенните задачи пред българското общество днес;

Необходимо е да се премине от планиране на интеграцията към реални действия за интеграция на ромите

Настояваме българските институции да продължат усилията за интеграция на ромите, съвместно със структурите на гражданското общество и ромската общност, както и да положат допълнителни усилия за ускоряване на процеса на интеграция като предприемат следните мерки:

1. Стратегически документ, определящ дългострочната национална политика за интеграция да бъде приет от Народното събрание: посоченият документ да продължава принципите на РПРИРБО от 1999 г. и да бъде приет с Решение на Народното събрание;

2. Да бъде приет от Министерски съвет План за действие за равноправно интегриране на ромите в българското общество, задаващ конкретните насоки на процеса на интеграция през близките години: посоченият документ да е в съзвучие с принципите на РПРИРБО, да бъде в съзвучие с приетите документи за интеграция в областите образование, здравеопазване и жилищни условия, да бъде в съзвучие с Плана за действие по Десетилетието на ромското включване и да бъде приет с ПМС;

3. Да бъде създаден подходящ механизъм за наблюдение, контрол и оценка на изпълнението на документите по т.1 и 2: необходимо е този механизъм да бъде снабден с достатъчно административни правомощия; необходимо е също така ромската общност и ромските организации да участват в него;

4. Документите по т. 1 и 2 да бъдат приети с обезпечено финансиране (от републиканския бюджет и структурните фондове), ясни административни отговорности, механизми за гражданско участие и участие на ромската общност, механизми за участие на местната власт. Нашето дълбоко убеждение е, че без такова обезпечаване тези документи няма да бъдат изпълнени и ние не бихме се ангажирали с тяхното приемане и реализация;

5. Документите по т.1 и 2 да съдържат мерки в

приоритетните области образование, заетост и икономическа активност, здравеопазване, жилищни условия, култура анти-дискриминация, сфери на действие спрямо най-уязвимите групи в ромската общност (ромска жена, роми от големите градски гета, роми от селските райони), ромско участие: необходимо е консенсусните предложения на гражданските организации по посочените области да формират основата на документите по т. 1 и 2 в посочените области;

6. Документите по т. 1 и 2 да бъдат изработени с реалното участие на ромските НПО и НПО, работещи за интеграция на ромската общност;

7. Основните принципи на документите по т. 1 и 2, както и на останалите документи за интеграция на ромите, приети до този момент, да бъдат включени в основните закони и в нормативната база, регулираща развитието на основните сфери от общественния живот.

ЗАСЕДАНИЕ НА НССЕДВ

Продължава от с.6

ма за подобряване на жилищните условия на ромите. Оживена дискусия се разгоря и при представянето на свършеното по изработване на Рамкова програма за интеграция на ромите. Мирослав Попов, Зам.-председател на НССЕДВ посочи, че до този момент активността е основно на неправителствените организации, но е време да се ангажират и институциите. Реалистичният срок за приемане на Програмата е навечерието на 8 април, подчерта Попов. На този срок възразиха присъстващи ромски активисти: според тях това ще "вкара" този важен документ в предизборна употреба и е необходимо той да бъде финализиран най-късно през февруари. Деян Колев посочи, че желанието на десетки ромски организации, изразено на Национална среща на ромските организации от 9 декември и записано в Декларация за реални действия за интеграция на ромите е Програмата да бъде приета с Решение на НС, а към нея да бъде направен План за действие за 2009-2010, който да бъде обезпечен с реално финансиране. Вицепремиерът Етем отговори, че конкретен План за действие с финансиране и отговорности ще бъде направен още през януари-февруари и изпълнението му ще се усети още през първите месеци на 2009. Но приемането на Рамковата програма от Парламента е малко вероятно в това Народно събрание поради приближаващите избори. Относно сроковете бе решено Програмата и Планът за действие да бъдат финализирани през февруари и гласувани от Министерски съвет през март 2009. В края на заседанието бе обсъдено изработването на Годишен доклад за дейността на НССЕДВ. Бе прието неправителствени организации да участват в процеса като изпратят своите предложения до края на януари, като те ще бъдат обобщени от Дирекция "Етнически и демографски въпроси".

ОБРАЗОВАТЕЛНАТА ИНТЕГРАЦИЯ В УСЛОВИЯТА НА ДЕЛЕГИРАНИ УЧИЛИЩНИ БЮДЖЕТИ БЕШЕ ОБСЪДЕНА НА СРЕЩА ВЪВ ВЕЛИКО ТЪРНОВО

Общините и Националното сдружение на общините следва да играят по-активна роля в процеса на образователна интеграция на ромските деца. На общинско ниво усилията за образователна интеграция могат да бъдат подкрепени чрез въвеждане на допълнителен компонент "дейности за интеграция на ромски ученици" във формулата за определяне на делегиран бюджет на отделните училища: нещо, което ще влее свеж ресурс за дейности в приемните ("интегриращите") училища. Друга стъпка в тази насока е приемането на общински план за образователна интеграция, обезпечен и със средства от общинския бюджет. Националното сдружение на общините в Република България (НСОРБ) следва да се включи активно в обновяването на Рамковата програма за интеграция на ромите и да отстоява децентрализиран начин на нейното изпълнение, при който централната власт заделя финансов ресурс за да дофинансира общинските програми за интеграция и изпълнява контролираща, а не управляваща роля. Новият Закон за развитие на училищното образование трябва да съдържа положения, които да подпомагат усилията за образователна интеграция и в това отношение Министерство на образованието и науката трябва да "догони" други по-активни институции.

Това бяха част от изводите от тридневната национална среща "Образователната интеграция в условията на делегирани бюджети", проведена във В. Търново от 3 до 5 декември. Тя бе организирана от Център "Амалипе", Дирекция "Образование" на Община В. Търново и НСОБ. В срещата участваха 32 представители на общини от цялата страна, членове на Комисията по образование към НСОБ.

Теодора Крумова запозна участниците с изводите на доклада "Равен достъп на ромите до качествено образование" на програма ЕУМАР на Институт "Отворено общество" – Будапеща Деян Колев представи начините за прилагане на изводите от

доклада в условията на делегирани училищни бюджети. Той наблегна на конкретните механизми за заделяне на допълнителен финансов ресурс и за приемане на реалистична общинска стратегия / план за образователна интеграция. Коста Базитов (зам.-кмет на Община Варна и Председател на Комисията по образование на НСОБ) даде като пример Община Варна, която заделя 200 000 лв. годишно за изпълнение на своята Общинска стратегия за образователна интеграция. Той представи дискусиите по подготовка на нов Закон за развитие на училищното образование като подчерта, че все още няма официален проект за него и се ангажира с включването в закона на положения, благоприятстващи образователната интеграция на децата от малцинствата. Румяна Йорданова (Директор на Дирекция "Образование" в Община В. Търново) представи успешния опит на Община В. Търново с въвеждане на компонент "интеграция на деца от малцинствата" във формулата за делегиран бюджет и призова другите общини също да го направят. Боян Захариев представи проект на Институт "Отворено общество", Център "Амалипе" и Националната асоциация на ромите в публичната администрация "Да привлечем повече фондове за ромите" в рамките на който ще се окаже консултантска помощ на НПО, общини и училища за подготовката на проекти за интеграция на ромите, финансирани от европейските програми. Той призова присъстващите да се възползват от този проект, който стартира от януари 2009 г. Мариана Банчева (експерт в Министерство на образованието и науката) представи обявената схема за проекти "Да направим училището привлекателно за младите хора". Беше проведено обучение на присъстващите по подготовката на проекти за образователна интеграция по представената схема

Въвеждане на интеркултурно образование и равен достъп до качествено образование в общ. Велико Търново

СТАРТИРА ЦЕНТЪРЪТ ЗА ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ ВЪВ ВЕЛИКО ТЪРНОВО

УЧИТЕЛИ СЕ ОБУЧАВАХА КАК ДА РАБОТЯТ В МУЛТИКУЛТУРНА СРЕДА

На 19 ноември 2008 г. от 12.30 ча-са в ОУ "П.Р. Славейков" се състоя официалното от-криване на Центъра за интеркултурно образование, който стартира в рамките на проект "Въвеждане на интеркултурно образование и равен достъп до качествено образование в Общ. Велико Търново" финансиран от Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси". Функцията на Центъра ще бъде да подпомага работата на учители, работещи в мултикултурна среда, да фасилитира контактите между училище и родители, както и да оказва методическа помощ на учители при разработването на уроци, включващи интеркултурни елементи.

В Центъра ще се проведат и серия от обучения с учители, работещи в мултикултурна среда. От 14.30 часа на същия ден в Центъра се проведе и вторият модул от обучението "Ефективна работа с деца и родители в мултикултурна среда"

От началото на учебната 2008/2009 г. Център Амалипе, съвместно с Община Велико Търново стартира проект „Въвеждане на интеркултурно образование и равен достъп до качествено образование в Община Велико Търново“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“. Проектът ще се реализира до края на 2009 г. Партньори по проекта, освен Община Велико Търново, са и четири основни училища от общината: ОУ „Христо Смирненски“ – с. Водолей, ОУ „Св.Иван Рилски“ – с. Балван, ОУ „Васил Левски“ – с. Леденик и ОУ „П.Р.Славейков“ – гр. Велико Търново

36 учители от училища във В. Търново преминаха първи модул на обучение за работа в мултикултурна среда. Повечето от тях обучават и възпитават деца в четирите училища - партньори

по проекта на Център "Амалипе" и Дирекция "Образование" на Община В. Търново "Въвеждане на интеркултурно образование и равен достъп до образование в Община В. Търново" - ОУ "П.Р.Славейков" (В. Търново), ОУ "Хр. Смирненски" (с. Водолей), ОУ "Иван Рилски" (с. Балван) и ОУ "В. Левски" (с. Леденик). Обучението се проведе на 13 ноември в Центъра за интеркултурно образование - В. Търново. Лектори на обучението бяха Ивелина Иванова и Теодора Крумова. Чрез множество интерактивни игри лекторите запознаха участниците със същността на интеркултурното образование и с най-често срещаните предразсъдъци спрямо децата, които са "по-различни". Специално внимание бе отделено на най-честите предразсъдъци спрямо ромските деца и на преодоляването им в педагогическата работа.

До края на месец ноември участниците преминаха още два модула на обучението. То е част от проект "Въвеждане на интеркултурно образование и равен достъп до образование в Община В. Търново", финансиран от ОП "Развитие на човешките ресурси"

ОТКРИТ УРОК "БЪЛГАРИЯ – ОТЕЧЕСТВО НА ВСИЧКИ БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ: ПРАЗНИЦИ И ОБИЧАИ"

На 11 декември в ОУ "Св.Иван Рилски" се проведе открит урок на тема "България – Отечество на всички български граждани: празници и обичаи". Целите на урока бяха да се формира у учениците представата за България като отечество на всички български граждани, да се обогатят знанията на учениците за националния празник и официалните празници на българския народ, да се запознаят с някои традиции, празници и обичаи на различните етнически общности: българи, турци, роми, евреи, арменци и др., да се формира гражданско самосъзнание и етническа толерантност. По време на урока присъстваха родители и учители от партниращите

**ОТКРИТ УРОК “БЪЛГАРИЯ – ОТЕЧЕСТВО НА ВСИЧКИ
БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ: ПРАЗНИЦИ И ОБИЧАИ**

Продължава от с.10

училища. При откриването на часа всички участници бяха приветствани от Деян Колев, председател на Център Амалипе и Румяна Йорданова, Директор на Дирекция “Образование” в Община Велико Търново. Водещият урок Цветелина Таева показва използването на интерактивни техника за работа в мултикултурна среда. Децата и техните родители споделиха как самите те празнуват празниците, изведоха общите моменти при празнуването на празниците от различните етноси и потърсиха заедно приноса им към развитието на българската култура

Здравейте,

Казвам се Петя Петранова Шишкова. На 10 години съм. Живея в бараките на ул. “Алеко Константинов”. В моето семейство сме 6 деца. Пет момичета и едно момче. Една от малките ми сестричка е в Дома в Дебелец, но мама ходи всяка неделя да я вижда и скоро ще си я вземем у дома. А Ценка е най-малката. Тя скоро ще навърши една годинка. Аз и моят батко Ники сме най-големи. До миналата учебна година с батко учехме заедно в помощното училище. Но тази година аз вече уча в ОУ “Петко Рачев Славейков”.

Как стана всичко това!?

Моята най-добра приятелка Анке също учеше в Помощното. Но каките и батковците от “Амалипе” ѝ помогнаха да се запише в “Славейков”. Тя много ми разказваше за децата там, за госпожата, какво учат, как се забавляват... И аз тайно исках мама да ме запише там. Харесваше ми какво учеха там, а и исках да съм с Анке. Тя не пътуваше като мен до другия край на града всеки ден.

Аз съм Петя

Един ден каките от “Амалипе” успяха най-накрая да убедят мама да ме прехвърли в училището на Анке. И така дойде първият учебен ден. Цялото ми семейство беше на тържеството. По-малките ми сестрички плачеха - и те искаха да влязат в училище и да учат.

Влязохме в класната стая. Всичко тук беше толкова различно - и децата, и госпожата.

Оказа се, че не знам много неща и ще ми е трудно да настигна другите. Дори да си призная имах двойка по математика. Но сега вече имам петица - дори госпожата ми каза, че следващият път може и шестичка да изкарам. Много ми помогна и ресурсният учител - господин Побаков.

Всяка сряда аз и другите деца от бараките се събираме в Центъра и там се забавляваме. Заедно с каките и батковците рисуваме, играем различни игри, разговаряме. Харесва ми и училището, и тези занятия.

Само от едно се притеснявам - големите говорят, че ще събарят бараките. Къде ли ще отидем да живеем, дали ще е далече от училище и дали ще ходя въобще в същото училище?

шарена черга КОЛЕДА

8 ДЕКЕМВРИ

Коледа или Рождество Христово е един от най-светлите християнски празници, почитан от над 2 милиарда души по целия свят.

Празнуват го и ромите християни. Малцина знаят, че ромите бургуджийи празнуват Коледа по стар стил на 7 януари. Наричат празника „Колада”.

Почитането на празника не се различава от православния обичай, освен по това, че на коледната трапеза трябва задължително да има стотвена супа от бял боб и варено жито. Задължително на софрата е и червеното вино. Пали се свещичка, кади се и се целува ръка за прошка.

Ех... Каквото и да си говорим – ами хубаво е да си студент! Поводи за празненства много – взети изпити, невзети изпити, рожденни дни...М-м-м...?! Щях да забравя най-големия празник за всеки студент в България – 8 декември!!!

Да е честит на всички студенти – роми и нероми. За тези, които все още се колебаят дали да следват: КАКВО ЧАКАТЕ ОЩЕ?

П.П. Добре, че има фотоапарати... Обикновено вечерта на 8-ми трудно се помни J J J

КУРБАН-БАЙРАМ

Тази година Курбан-Байрам съвпадна със студентския празник.... Така че ни беше малко трудно да изберем къде по-напред да отидем. Добре, че като студенти сме свукнали няколко неща на един път да правим – успяхме да посетим всичко. Курбан Байрам тази година празнувахме заедно с децата от с. Леденик, включени в проекта на ЦМЕДТ Амалипе по ОП “Развитие на човешките

ресурси” “Въвеждане на интеркултурно образование и равен достъп до качествено образование в Община В. Търново. Подготовката за празника започна още на 7 декември. Заедно с един от неформалните лидери на селото, децата отидоха за жертвения коч. Ходжата го нарече и така, той беше готов за празника. А на следващия ден децата ни посрещнаха в домовете ни и показаха как изглежда празника през техните очи...

МИНИСТЕРСТВО
НА ОБРАЗОВАНИЕТО
И НАУКАТА

“КАК МОЕТО СЕМЕЙСТВО ПРАЗНУВА КУРБАН БАЙРАМ”

Това беше темата на разговори, обсъждания и споделени приятни емоции с децата от ОУ “Васил Левски”, с.Леденик, участващи в СИП “Фолклор на етосите в България” в рамките на проект “Въвеждане на интеркултурно образование и равен достъп до качествено образование в Община В. Търново” дни преди настъпването на големия ислямски празник Курбан Байрам. В определен момент от нашите разговори се роди идеята да присъстваме в семейство, съхранило традициите и отбелязващо празника. И така и ние да бъдем част от този празник. Това събуди особен интерес и положителни емоции у децата, тъй като те видяха в идеята елементи от празничния ритуал на своя етнос, на своето семейство.

Приятно изненадани и удовлетворени бяхме, когато на молбата ни да отпразнуваме заедно празника Курбан Байрам, семейството на Фани и Огнян Александрови и неговите родители приеха с охота и голямо въодушевление.

Курбан Байрам е празник, отбелязван от ромите-мюсюлмани. Като такива се самоопределяме ние, споделя Фани. Този празник се нарича още Празникът на жертвоприношението. Празнува се точно 70 дни след Рамазан Байрам. Празникът се подготвя седмица по рано. Ако семейството не

отглежда коч, си купува. Животното трябва да няма никакъв дефект - да не е куцо, сакато или сляпо. За цената не се пазарим. Коча или агнето трябва да бъдат взети един ден преди празника - жертвеното животно трябва да преспи в къщата - да не избяга късметът.

7 декември, неделя. Времето предвещава сравнително хубав ден. В ранния следобед семейството на Фани и Огнян, съпроводени от нас, пътувахме към с.Ресен, където е уговорено жертвеното животно. Фани и Огнян се увериха, че не е кьораво или сакато, след което животното беше изведено на двора, където му завързаха трите крака (два задни и един преден) с червен сезал. Само трите крака ли ще му вържете? - попита внучето на домакина. Фани и Огнян му казаха, че това се прави защото такъв е обичаят. Така казва легендата от Корана.

След връзването на агнето, семейството на Фани и Огнян платиха сумата, такава каквато собственикът бе определил за жертвеното животно и то бе откарано в техния дом. Фани приготви къна, с която според обичая трябва да се къноса агнето. Къносването започна от главата, минавайки по дължината на цялото агне и стигна до опашката. В този момент завая силен и ситен дъжд. На берекет е- каза Фани.

На следващият ден **8 декември** е самият Байрам. Рано сутринта мъжете и момчетата отиват на джамия. Рано сутринта и ние бяхме пред джамията в с. Ново село.

Докато мъжете са на джамията Фани, нейната свекърва и децата от групата по СИП са приготвили празничната трапеза - агнешко с ориз, баница, баклава и други сладки, безалкохолни питиета. На нея се слагат нечетен брой ястия. Месо може, но да не е свинско. Раздават се задължително бонбони. На Байрама не се пие вино, ракия - никакъв алкохол.

Връщайки се от джамията по традиция младите целуват ръка на по-възрастните, искат прошка и се поздравяват за празника. Това направиха и децата гостуващи в семейството, след като прекрачиха прага на домакините. Посрещна ги най-възрастната жена в това семейство- свекървата на Фани.

Време е агнето да бъде заклано. Ходжата чете молитва за здраве и берекет.

Стопанинът поставя кърпа на очите му, за да не се уплаши от смъртта. При първата молитва, когато ходжата вдигне ръка, касапинът леко боцва коча, така че да капне кръв. На втората молитва, когато ходжата пак вдигне ръка, касапинът дярва по-дълбоко коча. На третата молитва му отрязва главата.

Месото на закланото животно, разказва Фани, може да бъде разделено на 3 части: едната за трапезата, за да бъдат нагостени всички роднини и гости; другата за семейството, а третата се раздава на бедните. Месото вече е на пакети и ние се отправяме към първите къщи, на които нашето семейство е решило да раздаде месото от курбана.

Задължително е по- младите да отидат при по-възрастните на гости. Свекървата на Фани има по-малък брат, затова той със своето семейство пристигат на гости.Целуват ръка и си честитят празника. Време е да ги оставим. А за тях празника продължава три дни.

Честитим още веднъж празника и си тръгваме изпълнени с незабравимо преживяване и спомени.

ЦЕНТЪР ЗА МЕЖДУЕТНИЧЕСКИ ДИАЛОГ И ТОЛЕРАНТНОСТ „АМАЛИПЕ”

Велико Търново 5000, ул. „Христо Ботев” 2, п.к.113

Тел/Факс: (062) 600 – 224, center_amalipe@yahoo.com, <http://amalipe.com>